

GLAS NARODA.

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Štev. 72.

New York, 8. septembra 1900.

Leto VIII.

Samomor ali umor?

Pod tem naslovom piše „The Joliet Daily Republican“ dne 1. septembra sledeče:

Avstrijca (Slovence) Georga Babicha, kateri stanuje s ženo in tremi otroci v mali hiši na Scott St. so našli minoli večer mrtvega s prerezanim vratom na tleh svoje spalnice. Pod truplom je ležal velik žepni nož.

Vse kaže na samomor, toda okolnost, da sta Babich in Mihael Wardjan pred kakimi desetimi dnevi imela prepir v M. Firovem saloonu in ker je bilo znano, da vladava sovraštvo med možema, napotilo je prijatelje mrtvega, da ne sumijo samomor, ampak tudi zahtevali temeljito preiskavo glede dogodka.

Pravijo, da je takrat ko sta se moža tepla, Wardjan z nekim orožjem udaril Babicha po glavi. Do minole nedelje glede te okolnosti ni nihče kaj posebnega mislil. Takrat je namreč Babich pričel čeniti v glavi hude bolečine in delal uzrok oni udarec, katerega je dobil v saloonu. Naznanil je zadevo deputy šerifu in mu povedal dogodbo o pretepu in posledica je bila, da so Wardjana zaprli pod zadržbo napada z namenom ubiti in umoriti.

Minoli četrtek so Wardjana zaprli in po prvotnem zaslišanju postavili pod \$500 poročstva, da počaka preiskavo.

Babicha so videli nazadnje v petek zjutraj, ko je govoril s svojim sosedom Nikolaj Nemanichem. Nihče nista govorila ali storila, kar bi kazalo nastopivše hudodelstvo in po priličnem razgovoru sta se moža razšla.

Mrs. Babich, ktera hodi prat in pomivat izvan hiše, se je podala na svoje dnevno delo ob 6. uri in se ni vrnila domov do večera. Od tistega časa Babicha niso videli, dokler niso našli njegovega mrtvega trupla. Kaj se je med tem časom zgodilo zamora se samo domnevati.

Ko so našli truplo, je bil mož že več ur mrtav. Vse je kazalo nato, da je Babichu otekla kri. Rana je bila majhna in sama na sebi ne nevarna, ako bi bila takoj pri rokav zdravniška pomoč, ker nobena večja žila ni bila prežezana.

Mislijo, da je šel mož kmalu po pogovoru z Nemanichem v svojo sobo kjer se mu je v velikih bolečinah bodisi vnel v pretepu prejetega udara, ali kaknega drugega vzroka zblodila pamet, da si je prerezal vrat.

Ko se je sunil z nožem, je Babich ostal še nekaj časa v postelji, ker je bila obleka napojena s krvijo. Z izgubo krvi je postal polagoma nezavesten in se v smrtnem boju brezdomno vrgel na tla, kjer je žena našla truplo zvečer, ko je prišla z otroci domov.

Tat zgubil \$20.000.

Eagle Pass, Tex., 5. sept. Agent Mexican International železnice poroča, da je bil Wells Fargo Express Co. v mestu Treveno v Mehiki ukraden zavitek s \$20.000. Družba je dobila ukradeni denar nazaj in sicer na čuden način. Tatu je namreč na vlaku padel zavitek iz žepa, ko se je pripogolil. Osobje vlaka je shranilo dragoceni zavitek in oddalo družbi.

Zasluzek zhižujejo.

Reading Iron Co. v Danville, Pa., je svojim delavcem naznanila znižanje zaslužka, katero stopi v veljavo dne 16. septembra t. l. Štrajki, znižanje zaslužkov in ustavljanje tovaru utegne še osodopolno postaviti republikancem pri volitvi predsednika; saj demokracije v tem očitu vodo na svoj mlin napeljujejo, ukoravno od njih ni nič boljšega, mogoče se kaj slabšega pričakovati.

Streljanje na Bowery.

Dne 5. sept. se je pijančevanje na Bowery zaključilo s streljanjem. 10letni Martin Waldman je v pijanosti petkrat ustrelil na svoje nasprotnike in še nekemu policaju bi bil zapodil svinčenko pod rebra, da mu ni zmanjkalo nabojev. 25letni James Allen je bil ustreljen v doljeni del života in v glavo; rane so nevarne in je zelo dvomljivo, da bi okrevl. John Kanu, poslovodju gostilnice je zdrobila krogla željst.

Več ljudi je bilo priča streljanja, katero se je vršilo v ozadju sobi gostilnice. Kaj je prouzročilo prepir med možmi še ni znano, le toliko se je zvedelo, da je bil Waldman baje za \$20 ukraden. Dva policaja sta slišala streljanje in hitela na pozorišče. Ko sta dospela do prednjih vrat je hotel Waldman ravno pobegniti. Ko je ugledal policaja nastavljal je na nju revolver in sprožil. K sreči mu je zmanjkalo nabojev in policaja sta ga odvedla v zapor.

Našli mrtvo žensko.

Dne 6. t. m. našli so v morju kraj kopaljšča ob Battery Park žensko truplo. Ženska je visoka 5 čevljev in 5 palcev, oblečena v črno obleko in črne čevlje. Pri njej so našli tri prazne zalepke in pismo v nemškem jeziku čigar vsebina nebe coroner objaviti. Sumi se, da je utopljena Mina Bunte iz Chicaga.

Medford, Wis., 6. sept. Mina Bunte, ktere smrt se iz New Yorka javlja, je hči Amade Bunte. Bila je za služkinjo 10 let v Chicagi. Danes dobila je njena mati pismo iz Philadelphije, s katerim jej hči naznanja, da bode potovala v New York, kjer je boljša plača. Ker je bila deklara zelo nervozna, mislijo njeni sorodniki, da si je sama segla po življenju.

Strela udarila v hotel.

Kingston, N. Y., 6. sept. Danes popoldne med 4. in 5. uro je razsajalo hudo vreme nad našim mestom. Mnogo dreves je vihar s koreninami zruval in v več sedanjih je strela udarila. V hotel Garrison na Saugerties Road je strela udarila in je popolnoma pogorel.

Caleb Powers obsojen.

Georgetown, Ky., 5. sept. Bivši državni tajnik Caleb Powers je bil udeležbe Goebelovega umora krivim spoznan in danes obsojen v smrt. Na potu k sodnijskemu poslopu je na cestah zbrana množica pozdravljala Powersa. Vjetnik ni bil uklenjen in se je odkril pred vsako damo, katero je srečal na svojem potu. Pravda proti Henry E. Yountsenu, baje pravemu morilcu, se bode pričela prihodnji mesec.

Krvoločni zamorci.

Victoria, B. C., 7. sept. S parnikom „Marrimo“ so danes čez Honolulu dospela poročila od grozodejstev, ktera so učinili črno-poltni domaćini nad belopoltnimi v New South Wales. Blizu Berlonga je tolpa črncev po noči potegnila iz postelj ženo po imenu Mawbey z njenimi peterimi otroci in služkinjo vred in vse s tomahawki posekali. Nekterim žrtvam so krvoloki odrezali glave. Dva dni pozneje so ustanovile farmerja A. McKay in njegovi ženi s sekirami razbili glavo. Isti dan so ustrelili zamorci neko ženo O'Brien, njene mu otroku pa razbili glavo s kamenjem. Policija preganja morilce s krvnimi psi. Farmerji beže v mesta.

Na Hawaju so domači mornarji učinili razne umore. Strojvodja Ivan Igoriffa so privezali k čolnu; moštvo neke ladje ga je našlo na pol mrtvega na visokem morju. Na parniku „Minnehaha“ so posekali dva belopoltna mornarja.

Štrajk se je pričel.

Indianapolis, Ind., 6. sept. Vsi člani izvrševalnega odseka United Mine Workers so danes zjutraj sem dospeli in imeli takoj sejo, pri kateri so razmotrivali položaj v raznih premogorskih pokrajinah. Vsi člani izvrševalnega odseka menijo, da sedaj ko se posestniki trdovratno upirajo dovoliti zahteve, ne ostane drugzega nego splošen štrajk in brezdomno je, da bode istega tudi sklenili. V pokrajini trdega premoga je baje 40,000 k uniji spadajočih premogarjev. Kteri se nadejajo da se bode udeležilo štrajka 100,000 delavcev.

Seranton, Pa., 7. sept. Danes je nastal prvi štrajk v okraju trdega premoga, ker so se posestniki premogokopov upirali dovoliti zahteve premogarjev. Vistini so provzročili štrajk uradniki Delaware, Lackawanna & Western Co. v Hallstead premogokopu. Delavci imenovane družbe so nedavno osnovali unijo. Uradniki družbe so mislili, da bode s pomočjo nove unije zamogli preprečiti štrajk, toda prouzročili so istega sami, koso poskusili določiti, koliko delavcev bi se udeležilo štrajka. Vsakemu premogarju so dali listek z naročilom na istega zapisati kako se bode v štrajku ravnal. Ker so se vsi upirali to storiti, rekli so jim, da morajo delo ostaviti. Štiristo mož in dečkov je takoj ostavilo delo, samo 15 premogarjev je ostalo pri delu.

Obesili Kitajca za kito.

Chicago, 4. sept. Tolpa mladih malopridničev je nocojšno noč obesila Kitajca Tay Marca za kito na telegrafični drog. Prosil je svoje mučitelje naj ga ne trpinčijo brez uzroka, toda to je poživinjen tolp se bolj razkačilo. Ne vé se kako bi se bil končal ta sramoten čin, ako bi ne bil prišel še pravočasno policaj na pozorišče in oprostil Kitajca.

Shod katoličanov.

Washington, 6. sept. Katoličani bodo imeli tukaj dne 17. septembra važno zborovanje. Katoliška dobrodelna in podporni društva iz Zjed. držav bodo odposlala svoje delegate in ti bodo zastopali 150.000 članov. Namen shoda je združiti vsa ta društva in družbe. Delovanja se je lotila družba katoliških viteзов in sicer na prizadevanje škofa MacPaula iz Trentona, N. J.

Japonski ribiči v stiskah.

Vancouver, B. C., 4. sept. Kakih 3000 japonskih ribičev skuša sedaj doseči Zjed. države. Ker se je ribarenje letos zelo slabo obneslo, so ribiči v velikih stiskah. Ako dosepejo na kanadsko obrežje, poslali jih bodo najbrže kot siromake v njihovo domovino. Kako taki Japonci postanejo kanadski meščani razvidno je iz njihovih papirjev. Komaj so nekaj mesecev v Canadi, prisežejo po namestniku, da so že štiri mesece v deželi in dobe meščanske papirje.

Požar v rudniku.

Leadville, Colo., 4. sept. V R. A. M. rudniku je nastal ogenj. To je najglobokejši rudnik v pokrajini, v katerem je delalc 150 mož. Ako ravno so bili ob vzburhu požara vsi delavci v jami, vendar upajo, da da so se vsi rešili, ker ima rudnik več izhodov. Prouzročena škoda, kolikor se dá do sedaj ceniti, znaša \$40,000.

HITROST ni čarjanje, pač samo dobro volje je potreba pri POSILJANJU DEJARJEV V STARO DOMOVINO in gotovo je najhitrejši in najcenejši pošiljanju denarjev. FRANK SAKSER, 109 Greenwich St., New York.

Umor iz malega uzroka.

Viljem Fitzpatrick 30 let star je dne 6. septembra v Cliftonu, S. I., umoril 21letnega Richarda Gerdena in ranil njegovega brata Lewisa.

Umorjeni Richard Gerden je bil voznik pekarije in vozil kruh odjemalcem na Staten Islandu. Omenjeni dan je vzel seboj svojega brata Lewisa. Ko je Richard oddal kruh v prodajalnici in se hotel ravno podati na voz, kar mu je stopil Fitzpatrick nasproti in zahteval od Gerdena denar za pivo. Ker mu ta ni hotel izpolniti želje, rad bi bil Fitzpatrick pričel prepir, toda Gerden se mu je le smijal in šel dalje. Fitzpatrick je skočil za njim in ga z dolgim nožem zabodel v stran. Richard je zakričal, nekaj časa tekel dalje in se potem zgrudil mrtav na tla. Lewis je hitel svojemu bratu na pomoč in tudi njega je morilec sunil z nožem toda mu k sreči prizadel le neznatno rano pod pazduho. Lewis je pobegnil na tla morilca in mu iztrgal nož iz roke, potem pa hitel k svojemu bratu, kateri je v malo minutah pozneje izdihnil dušo.

Umorjeni je bil zaročen s hčerjo svojega gospodarja in je bilo ženitovanje že odločeno na prihodnji teden. Fitzpatricka so pozneje v njegovem stanovanju prijeli in v zapor odgnali. Možu se je baje že daj časa mešala pamet, toda ker ni bil videti nevaran, izročili ga niso nikakemu zavodu. Tudi mati morilca je umrla v norišnici.

Premog za Rusijo in Japonsko.

Norfolk, Va., 5. sept. Baren Ferusen, mornarski član ruskega poslanstva v Washingtonu, je tu, da uredi potrebno za prevoz 1,000.000 ton premoga za rusko brodovje. Premog so kupili od Norfolk & Western železnice. Tudi za japonsko brodovje se dospela velika naročila za premog in veliko število ladij je najetih, da bode prevažale premog v Vladivostok in Nagasaki. Posebno zviti diplomatje sklepajo iz ogromnega naročila za premog, da sti se Rusija in Japonska zjediniti, da bodeti skupno napadli Anglijo, kakor hitro bode na Kitajskem izbruhnila preteča mednarodna vojna nevihta.

Premogokope v Kentucky zaprli.

Middlesboro, Ky., 6. sept. Danes so zaprli vse premogokope v temu okraju, ker je premogarska unija zapovedala ljudem ustaviti delo, dokler se ne bodo s posestniki premogokopov sporazumeli glede plačilne lestvice, kar se bode brezdomno zgodilo še pred 10. sept. Tristo ljudi je udeležjenih pri štrajku. V Coal Creek Jellico pokrajini je že pet družb podpisalo pogodbo z unijami.

Velik štrajk v Mehiki.

Chihuahua, Mex., 6. sept. V delavcih Mexican Central železnice v San Luis Potosi je pred nekaterimi dnevi nastal štrajk, kateri se je v kratkem času tako razširil, da so morali zapreti vse delavnice v San Luis Potosi, City of Mexico, Guadalajara, Carden in Puebli. Vse divizije velike železnice so prizadete od štrajka, in ako istega ne bode kmalu konec, bode tudi osobe vlakov ostavilo delo. Ljudje zahtevajo povišanje plače. To je prvi splošni štrajk v Mehiki.

Varani hranilci.

Pittsburg, Pa., 7. sept. 5. Ave. Savings & Loan Association v McKeesportu, Pa., je bankrot, ker je baje nek nekdanji uradnik penevali \$32,000. Zadruga je imela večernoma vloge od 1700 tovarniških delavcev, kateri so hranili, da bi si enkrat zamogli kupiti hiše. Banka je imela vloge v skupnem znesku \$467,690.04.

Potres v Alaski.

Ledene gore zvrnile v morje.

Pet Indijancev usmrtenih.

Seattle, Wash., 7. septembra. Parnik „Bertha“ se je vrnil iz Alaske in prinesel vest, da je v Lituya zalivu potres napravil veliko škodo. V zalivu je utonilo pet Indijancev, katerih kanue so razbile padajoče ledene gore. Med ponesrečenimi je indijanski glavar „George“. Potres se je pripetil v okolici vulkaničnih gor Mount Elias in Mount Fairweather. Pet velikanskih ledenih gor, ktere so molele v zaliv, se je vsled potresa odločilo se je z velikim gromenjem zvrnilo v morje in napolnilo del zaliva z visokimi ledenimi gorami.

Evropske in druge vesti.

Pariz, 5. sept. Iz Dunaja se je izvedelo, da je car, kateri se je za pripravljal na potovanje v Pariz, isto zopet odločil, ker so mu njegovi skrivni policaji poročali, da so anarhisti sklenili ga v Parizu napasti. Dunajska policija hoče vedeti, da je nek iz Amerike došli anarhist hotel cara umoriti: bival je dalj časa na Dunaju, potem pa brez sledu izginol.

Berolin, 5. sept. Splošno pomanjkanje premoga na Nemškem je spravilo deželo v veliko zadrego. Vlada je izvoz premoga prepovedala in kabinet je sklican k posebnih seji, da se posvetuje o nadaljnjih uredbah.

London, 5. sept. Po naročilu iz več kapitalistov obstoječega sindikata je rudarski inženir iz Bostona na potu v London, da poroča o številu srebrnih rudnikov v Coloradi, ktere namerava sindikat kupiti za \$7,000,000.

Dunaj, 6. sept. Na parniku „Negotin“, kateri pljuje po Donavi se je danes razletel kotel. Kapitan in 12 pomorščakov je bilo usmrtenih.

Glasgow, 6. sept. Zdravstveni urad je danes naznanil, da mu je bilo naznanjenih 13 dvomljivih slučajev kuge, 109 slučajev pa še opazuje. Razširjanja te nalezljive bolezni se ne bojé.

Petrograd, 6. sept. Car in carina odpotujeta dne 28. septembra z otroci v Livadijo na Grško. Mini ster vnaujih del grof Lamsdorf ju na potovanju spremlja, ter bode v Livadiji opravljal zunanja dela.

Dunaj, 7. sept. Policija v Budapešti je zasatila tolpo ponarejalcev bankovcev, kateri so to obrt „na debelo“ gojili. Član tolpe je bil tudi znani politikar in odvetnik Fekete in znana slikarica gospa Kovács. Fekete se je poskušal ustreliti.

Budimpešta, 7. sept. Pri vojaških vajah ogrske armade v tukajšnji bližini se je pripetilo danes več nesreč. Namesto nabojev za vaje je jedna sotinja dobila take s kroglijami in posledica temu je bila, da so ustrelili dva vojaka druge sotnije. Topničarstvu se je pripetila še hujša nesreča. Jeden njihovih topov se je razletel in okoli frčeli kosovi so ubili štiri topničarje, več družih pa hudo ranili.

Dunaj, 7. sept. Vseled poročil iz Sarajeva v Bosni so želeli tamonšnji Turčini praznovati jubilej zasledanja prastola turškega sultana. Avstrijske oblasti so to prepovedale, toda Mohamedanci so hoteli vključ temu izvršiti svoj namen in nastal je izgređ, pri katerem je policija udrihala po množici in napolnilo so pozvali še gasilce. Izgredniki pa so razbili brigalnice, kateri cavi so bile obrnjene proti njim. Nato so poslali tri polke vojakov nad Turčine in nastalo je streljanje, pri katerem je bilo ranjenih več ljudi.

Uzorna blaznica.

Detroit, Mich., 7. sept. Vodsotnosti slug zadavila je danes v blaznici Wayne County nahajajoča se umobolna Lulu Turbenning svojo tovaršico Rebko Tiernan. Razparala je njeno obleko ter iz nje napravila vrvi, s katero je nesrečnico toliko časa tiščala za vrat, da je slednja umrla. Ko so prišli bolniški sluga, bila je nesrečnica že mrtva.

V bližini severnega tečaja.

Christiania, 6. sept. Iz Tromsøja na Norveškem se brzojavlja, da je prišel tjejak vojvoda Abrucce, kateri se vrača iz severnih pokrajin, kamor je v znanstvene namene potoval. Njegova ladija „Stella Polare“ obtičala je v ledu kjer je mirno 11 mesecev stala. Med tem časom je vojvoda prodiral dalje proti severu ter dosegel baje 86° 33' severne širine, toraj do sedaj najsevernejše mesto, katerega je Nansen zastoj skušal doseči. Ko je bila „Stella Polare“ zamrzljena v ledu, polomili so se stroji ladje, a led prdrl je ladjo na desni strani. Možvo ladje trpelo je pomanjkanje jedil in neznozni mraz, bilo je toraj prisiljeno pojesti svoje pse, ktere so rabili za vožnjo z sammi. Vojvoda Luigi Amadeo Abrucce podal se je 12. junija 1899 iz Christianije v severne pokrajine ter je hotel z sammi doseči severni tečaj in je prišel do najsevernejše do sedaj znane točke.

Priporočilo.

Rojakom dospersim v New York

toplo priporočamo

„Wahrenberger hotel“

130 Greenwich Street.

Dobra, tečna jed in čedno stanovanje je po nizkej ceni. Potujoči Slovenci se tam shajajo. Ako bi bila po noči ali ob nedeljah naša pisarna zaprta, naj le po tja gredo. Ta hotel je par hiš od naše pisarne.

Kaj bi rekel Columb,

ako bi dandanes po tako dolgi in viharni vožnji stopil na ameriško zemljo? Njegove besede bi se glasile povsem drugače kakor leta 1492. Takrat je proglasil novo deželo kot posestvo španske krone. Dandanes bi imel pokvarjen želodec vsled slabe hrane na tako mali ladiji in takoj vprašal za

Trinerjevo amerikan. grenko vino, in proglasil isto brez obotavljanja izvrstnim zdravilom proti vsem boleznim prebavnih organov. Tu gotovo ni dvoma, da bi zdravilo dobro poznal, kajti vsakdo vpraša za isto kogar napade jednaka bolezen in nikogar zaupanje v to zdravilo še ni bilo razlajano. Vino izdeluje že nad 10 let Jos. Triner, 437 W. 18th St., Chicago, Ill., dobil pa je tudi v lekarnah, toda tam je treba odločno zahtevati pravo Trinerjevo grenko vino, katero se edino odlikuje s svojo čudovito zdravilno močjo, kajti občinstvo proslavlja mnogokrat ponarejena, malomarno pripravljena, zdravila nevarna in škodljiva zdravila. Trinerjevo amerikan. grenko vino očisti želodec, kri in pamet, odpravi zaprtje in neprevajljivost prijetno in zanesljivo in se je obneslo v mnogih slučajih kot najizvrstnejše sredstvo proti boleznim na jetrih in ledvicah tudi pri dolgotrajnih in trdovratnih, ktera so bila videti neozdravljiva. Zgoraj omenjena razlaga glede Kolumba je toraj povsem resnična.

Seveda...

misliš vsako pivo je dobro — Večinoma je tudi...

Toda...

ako si kdaj pokusil

SUPERIOR STOCK

pivo, potem veš da je boljše nego dobro. — Isto je NAJBOLJŠE

Bosch Brg. Co.

LAKE LINDEN, - - - MICH.

PRODAJA SE POVSODI V SODČEKIH IN STEKLENICAH.

„GLAS NARODA“

List slovenskih delavcev v Ameriki.
(Zdajatelj in urednik: Published by F. SAKSER.
109 Greenwich St. New York City.

Na leto velja list za Ameriko \$3.—, za pol leta \$1.50,
za Evropo za vse leto \$7.—,
„ „ „ pol leta 3.50,
„ „ „ četrto leta 1.75.
✓ Evrope pošiljamo list skupno dve številki

„Glas Naroda“ izhaja vsako sredo in soboto.

GLAS NARODA“

(„VOICE OF THE PEOPLE“)

Will be issued every Wednesday and Saturday.
Subscription yearly \$3.

Advertisements on agreement.

Za oglase do 10 vrstic se plača 30 centov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti ne natisnemo.

Denar naj se blagovoli poslati po Money Order.

Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prejšnjo bivališče naznani, da hitroje najdemo naslovnik.

Dopisom in pošiljatkam naredito naslovom:

„Glas Naroda“

109 Greenwich St. New York City.
Telefon 3795 Cortland.

Veliki kakor mali.

Kapitalistom se je pripetila značilna mala nesreča.

Gospodje od čičaške borze nameravali so že dalj časa živahno in kolikor mogoče uničevalno postopati proti takozvanim „Bucket Shops“, ali postranskim borzom. Bili so že na najboljšem potu, to delo temeljito oskrbeti in imeli pri tem meščansko občinstvo na svoji strani, v prvi vrsti seveda ono, katero so preje enkrat posestniki od „Bucket Shops“ oskubili.

Tu se je nakrat razglasilo, da ima nekaj gospodov od čičaške borze na vesti izvanredno dvomljivo in umazano spekulacijo. In sicer je bila stvar tako očita, da so s pristom kazali na krive osebe ki demur so zatoženi postranski borzariji v svoji škodoželjnosti seveda, kolikor mogoče pomagali. Posledica temu je bila, da je bila zadruga primorana postopati proti garvijem ovcami med svojimi lastnimi člani.

Vsled tega se je stvar nakrat drugače zasukala. — Občinstvo, oskubljen kakor tudi še ne oskubljen si je mislilo: S kako pravico naj bi proti obdolženim postopali, ako so tožniki rapno taki sleparji, kakor oni? Tu je bilo zopet večkrat slišati besedo o „strupenem drevesu“ kakor so že preje vso borzo imenovali.

In kaj pa je v istini boj „prave“ borze proti postranskim? Kaj družega, nego podoba splošnega boja velikih proti malim?

Ne, ker postranske borze skubijo svoje varovance, hočejo proti njim postopati, ampak ker velikim pred nosom odvajajo del plena, kterega bi si radi prisvojili!

In kakor v obrtniškem življenju mnogokrat mali ožemalci brezozirnejše in črtnalnejše postopajo, nego veliki in delavcem puste hujše občutiti bodalo jarma, tako je tudi postranski borzarijanc brezvestnejši v svojih sredstvih, bedaste ptička zvabiti na svoje /limanice in jih do gola oskubiti.

V tem oziru postopajo „pravi“ borzijani že bolj fino. Oni sledijo svoje odjemalce prav čudno in po vseh pravih borzijanskih zakonov.

Dokler delajo s svojimi žrtvami na ta način, mislijo oskubljeni, da se jim je prav zgodilo. Toda v omenjenem slučaju so se vendar naučili uvideti, da tudi na borzi delajo velikaši le pod svetlohlinsko krinko, za katero se skrivajo najma-ljopronejši roparji.

Nerešena zagonetka.

„Vsek delavec je vreden svoje plače. Na dan delavskega praznika, ki je posvečen premišljevanju o delavskih koristi, bi se moral vsek vprašati, ako mož, kateri dela, dobi tudi primeren delež od dobička svojega dela, in ako ne, predlagati kako temu od pomoči.“

To je zapisal Bryan v Chicagi, ko so ga časniki prosili za primerno geslo za delavski praznik.

In v istini, kako lepo to doni, kako delavcem prijazno, kako občevalno!

Edini premislek, kterega imamo, je ta, da Roosevelt, McKinley, Carnegie, Rockefeller in mnogostevilo drugih jednake barve, zamorejo staviti isto vprašanje, ako bi se jim tako prilogo. Pri tem pa bi prav nič ne odnehali od svojega socialno političnega stališča in — kar je glavna stvar — ne da bi se zamorili svojim kapitalističnim prijateljem.

Pred vsem se strinjajo vsi: Bryan kakor Roosevelt, Bryan kakor Rockefeller, Bryan kakor McKinley itd. v tem, da delavcem ne pristojata morda poln dobiček svojega dela, ampak le delež. S tem so toraj vsi na istem kapitalističnem stališču. Ako bi bili ideološki mišljenja, zamogli bi v imenu „pravice“ vprašati, zakaj naj delavec sploh dobi le del istega, kar pridobi s svojim delom, veliko večji del pa dobe drugi? Zapomniti pa si je treba, del skupnega zneska, kateri se morda pridobi s pripomočjo strojev, ali s spretnim vodstvom izdelovanja in to spada pod obrestovanje za nakup strojev potrebnega kapitala, plače delovodij, obrabljenje izdelovalnih sredstev itd. — ta del je pri tem vprašanju popolnoma izključen. Tu je govor samo o dobičku, kterega delavec s svojim delom in edino le s tem pridobi. In glede tega je toraj Bryan, kakor sploh vsak kapitalist mnenja, da delavcu pripada le del dobička svojega dela. Seveda „primeren“ del; o tem pa, kaj bi bilo v tem slučaju „primerno“ je mnenje zelo različno. Morda hočejo „primerno“ s tem pojasniti, da pristavijo, „primerno“ je kar omogoče dostojno življenje. S tem razlogom pa se ne moremo zadovoljiti, kajti o pomenu „dostojnega“ življenja je toliko raznih mnenj, koliko je življenj, od trudopelnega življenja delavca z 90 centi dnevne plače, do ljudi, kateri se smatrajo ubožnim, ako nimajo na leto stotisoč dolarjev za svoje stroške. Da slednje vrste ljudi se smatrajo življenje prvo omenjenih delavcev povsem „primerno“, je samoumevno in nam istega ni potrebno še posebno poudarjati. V najugodnejšem slučaju bi mu še 10 centov več dovolili na dan, toda s tem bi moral biti mož zadovoljen, „ker itak boljše ga ni vaju.“ In morda bi bil siromak s tem res zadovoljen?

Ako bi bil Bryan le trenotek globokoje premislil, nego je vaju, prišel bi bil do zaključka, da pri načinu kapitalističnega izdelovanja delež delavca, od svojega izdelka, nikdar ne more biti večji, nego da z istim vzdrži skromno življenje, v istini pa dostikrat še manj. To je po kapitalizmu „primerni“ delež. —

Kako temu od pomoči? O tem naj bi vsakdo premislil kakor Bryan pravi. O ti zviti listjaki! Najprvo staviš svoje vprašanje tako, da že naprej odrežeš vsako trajno in izdatno pomoč in potem zakličeš delavcem: „Sedaj glejte, kako bode to izvršili!“

Ako Bryan sam vé kako bi se to zamoglo storiti? Nemogoče! Kajti ker hoče izrečno varovati izvirke, vsled kterih delavci danes dobe le najmanjši delež od dobička svojega dela, namreč s ožemanjem množice pridobljeno bogastvo, oropa se sam mogočnosti v tem oziru delati je kolikdaj pametne predloge. Zato je zapisal zagonetko, katero smo objavili v uvodu tega članka. Toda nihče je ne bode rešil, kar tudi Bryanu samemu to storiti ni mogoče.

V nobenej kapitalistično osnovani družbi nikdar ne bode delavec dobil primernega deleža svojega dela, to bi se zamoglo še le potem zgoditi, ako bi delavci sami prišli do krmila.

Homatije na Kitajskem.

O hudih dnevih v Pekingu.

Victoria, B. C., 3. sept. Zanimive podrobnosti o bojih, kateri so se vršili pred osvojenjem Pekinga, pripovedujejo s parnikom „Victoria“ iz Kitaja sem dospeli beguni. Tisoče glav broječa kitajska tolpa je obdajala amerikansko poslanstvo ko je kapitan Meyer s malim krldcem amerikanskih pomorščakov v temi napadel Kitajce in jih po hudem boju poglaval nazaj. Kitajci so tako dolgo zadrževali dokler niso pred poslaništvom naredili barikade. Kitajski ministri Hsu Jung Li, Yuen Chang in dva druga so baje z varnostjo svojega lastnega življenja obvestili amerikansko poslanstvo o nameravanem obleganju. Tudi nemškega poslanca so posvarili, naj se nikar ne poda k Tsung-li-Yamen, kakor je nameraval. Poslanec se ni oziral na to svarilo in je bil umorjen.

Dalje pripovedujejo beguni, da je cesarica ravno hotela podpisati dekret, s katerim bi se ukrenila vojska proti tujcem, ko je cesar padel pred njo na kolena in jo prosil naj nikar ne pahuje cesarstvo v nesrečo. „Ako bi jaz sam“, je rekel cesar, „moral trpeti posledice, ktere bi vsled take uredb nastale z veseljem bi dal svoje življenje v spravo za nesrečo, katero je ravno kar hotelo prouzročiti vaše veličanstvo, kajti nobena žrtva mi ni pretežavna, ako je zahteva blagostanje mojega ljudstva, zato prosim vaše cesarsko veličanstvo ne peljati moje uboge podanike v sigurno pogubo. Rajše bi umrl 10,000 kratno smrt, nego da bi moral gledati pogin mojega ljudstva.“ Na cesarico so napravile besede cesarja globok vtis, toda delala se je kakor bi ne bila nič slišala in princ Tuan je rekel s zaničljivim posmehom: „Kaj razume cesar o takih stvarih!“

Berolin, 3. sept. Li Hung Chang je obvestil kitajsko poslanstvo, da ga je cesarica prosila naj skupno s princ Ching, Liu Ku Ji in Cahyn Chih Tung vpelje z oblastni mirovne obravnave. Cesar Viljem je baje rekel med pogovorom z nekim dostojanstvenikom, da glede Kitajce ne bode prenašal svojega nardta, ako bi moral tudi vso armado sklicati pod orožje.

Na Kitajskem se vedno vre.

Shanghai, 4. sept. Kitajska cesarica je imenovala komisarja, da bode preiskoval zadržanje podkralje na jugu, kateri so varovali misijonarje. Mislijo, da nameravajo te podkralje odstaviti.

Na mnogih javnih krajih so pripletni razglasi, kateri ljudstvo izpodbujajo se na vso moč ustavljati proti tujezemskemu nasilstvu. S takimi razglasi naznanjajo tudi domačinom, da je kitajska armada premagala zavezničke in njihove generale mučila. Takim poročilom domačini nič kaj ne verujejo.

Tukajšna amerikanska družba ne veruje, da bi zvezna vlada nameravala imenovati Li Hung Changa svojim zaupnikom, kajti on ravna proti svojim lastnim predlogom. Kitajski cesar je imenoval Li Hung Changa mirovnim posredovalcem. Cesarica bode ostela v Taiyuenfu dokler ne bode sklenjen mir.

Hongkong, 4. sept. Agitacija proti tujcem se tu vedno bolj širi. V pokrajinah Cantona plenijo brezposelne kitajske tolpe hiše in prodajalnice domačih kristjanov. Agentje boxerjev podpihujejo ljudstvo, kteremu pripovedujejo, da so Kitajci povsod premagali zavezničke, jih na tisoče poklali, ali pa poglali v vodo.

San Francisco, Cal., 4. sept. Nek in Pekinga prišli beguni pripoveduje, da je kitajska cesarica dne 16. junija zbrala okolo sebe vse Mandžu prince, vojvode, ministre in druge visoke uradnike in jim rekel, da ne more več prenašati nesramnosti tujcev, zato je treba vse pomoriti in pričakuje, da bode vsak od njenih zvestih v tem oziru storil svojo dolžnost.

Misijonske mučenice.

Shanghai, 4. sept. Podrobnosti o klanju amerikanskih misijonskih žen, ktere je nabral misijonski od-

sek iz oficijelnih virov, so nad vse mere grozovite. Zaradi sorodnikov umorjenih so dolgo odlašali z objavo.

Dve mladi Amerikanki so vjeli boxerji na njihovem begu proti obrežju. Raztrgali so jima vso obleko raz života; nato je strašno kričeči doklici pred zbrano množico oskrunilo 50 mož. Potem so jima po malih koščkih rezali prsa in iste metali peom. Naposled so mučenicema prerezali živote, iztrgali vun droh in jima istega metali v obraz.

Dve drugi Amerikanki so vlekli pred mandarina, kateri ju je k smrti obsodil. Najprvo so ju oskrunili v pričlo velicega števila kitajskih žensk in otrok. Potem so ju položili na tla in storili kakor bi jima hoteli glave odsekati. Vsled strahu se je jedna pričela hysterično smijati; Kitajci so mislili, da jo je obsedel hudobni duh, in da jo istega še bolj ne raskočiti odvedli so žensko na obrežje in jo preje še večkrat oskrunili. Drugi pa, ktera se ni smijala, so odrezali prsa in jo pohabili na način, kterega iz ozirov dostojnosti ni moč natančneje popisati.

Dve švedski misijonarki so tudi oskrunili in pohabili toda ostali stari pri življenju. Nek španski duhovnik, kateri je ušel iz Churwa v pokrajini Chekiang pripoveduje, da so boxerji šest misijonskih žen in štiri otroke do nazaga slekli in jih natakali na kole; trupla so potem na ostuden način razrezali in razsekali in potem obsili na drevesa. Cesarica je ravno tako krvoželjna kakor njeni podaniki. Dala je 50 misijonarjev, njihove žene in otroke v njeni navzočnosti do nazaga sleči in grozovito mučiti. Njihova trupla so razsekali na kose in vrgli psom.

Chaffeejeva navodila.

Washington, 5. sept. Vojni oddelek je generalu Chaffeu na njegov včerajšnji brzojav iz Pekinga odgovoril, naj še nadalje tam ostane, ker se oblasti glede izpraznenja mesta še niso zjediniile, toda kakor hitro se bode to zgodilo, naj se pripravi za odhod.

V državnem oddelku so prišli do spoznanja, da oblasti ne bodo sklenile Pekin ostaviti, dokler ne bode urejeno vse kitajsko vprašanje. McKinley meni, da bode najboljšje ne govoriti glede od Kitajcev izvršenih grozodejstev in kako odškodnino bode za iste zahtevali, dokler se oblasti ne bodo zjediniile o nadaljnjem postopanju.

Iz Londona prihaja vest, da je Li Hung Chang brzojavil tamonjnemu zastopniku Kitajske: „Naš poslanec v Petrogradu je Rusijo pregovoril Peking zapustiti. Ako ne morete prouzročiti, da bi Anglija jednako sterilizirala, potem se postali nepotrebn.“ To hoče toliko reči, ako kitajski poslanec v Londonu ne doseže, da se bode Anglija pridružila ruskim predlogom, odsekali mu bodo glavo, oziroma prerezali trebuh kakor hitro pride nazaj na Kitajsko in pade v roke cesarici in njenim bratcem. Poslanec pravi, da je Li Hung Changov brzojav verjeten in Kitajci so naveličani vojske, toda branili bi se do poslednjega moža, ako bi oblasti poskušale razdeliti med seboj kitajsko cesarstvo.

Da se Rusija resno upira delitvi, o tem so v državnem oddelku v istini prepričani, kajti Rusom je mnogo ležeče na tem, da imajo v Aziji le slabotnega soseda, ker bi razun Anglije, tudi Nemčije, Francoske, Japonske in Amerike imela v posesti še večje dele dežele.

Osvojitve cesarske palače.

Washington, 6. sept. Vojni oddelek dobil je iz Taku sledeči datirani brzojav:

„Vhod v cesarsko palačo se je danes vršil jutraj ob 8. uri. Ob tej priliki izstrelilo se je pri severnih in južnih vratih po 20 strelav, na kar se je vojaštvo vseh narodnosti udeležilo vhoda v palačo. Isto Zje dijujene države bile so zastopane, kajti vhoda udeležilo se je 350 naših nikdo več ne stauuje.“

General Barry je poslal vladi v Washington sledeči brzojav:

„Peking miren. Novo došla je dila in provijant se dalje pošilja. Vojaštvo se pripravlja na zimski čas. Po 28. avgustu nikake zveze s kitajskimi uradniki. Brzojavna zveza med Pekingom in Tien-Tai-nom je jesta. Potujem jutri v Nagasaki, kjer se ukrcam za Manilo.“

Uničenje „Boxerjev.“

London, 6. sept. Poročila iz Taku javljajo, da je Li Hung Chang odredil temeljito uničenje vseh v pokrajini Hunan in Chili nabajajočih se boxerjev. Iz Tien Tsiena se poroča, da so usmrtili štiri glavarje boxerjev. Isto Francozje in Japonci pomorili so več kitajskih lopovov. Nemiri pojavljajo se tudi v Cantonu, kjer so Kitajci obvidno v zvezi z boxerji. Ker Angleži zatirajo kitajsko časopisje, so Kitajci zaradi tega ogorčeni ter preté uradnikom z smrtjo.

Iz naših novih kolonij.

109 Filipincev umorjenih.

Washington, 6. sept. General McArthur brzojavno poroča podrobnosti o vstaji na otoku Bohol severno od Mindanao. General odposlal je na otok oddelek vojakov, da bi vstajo zadušili. Policijski načelnik Pedro Samson podal se je iz Tagbilarov, da bi nadzoroval male policijske postaje okolice. Na svojem potovanju prišel je tudi v selo Carmen, kjer je zvedel, da nameravajo domačini napasti posadko v Ubay. Takoj se je podalo večje krdele Američanov iz Ubay, v okolico, vendar niso našli nič sumljivega. Dne 31. avgusta napadli so Tagali oddelek vojakov Carmenske posadke, vendar so jih Američani popolnoma premagali ter kacic 100 Tagalov pomorili.

Vojna med Boerci in Anglijo.

Od De Weta je odvisno.

London, 1. sept. Iz vojnih dogodkov v južni Afriki se dá sklepati, da bode kmalu konec vojske, posebno ker se je s primeroma malimi izgubami posrečilo Bothovo armado prignati iz močne pozicije pri Machadodorp in vjeti poveljnika Oliveria blizu Winburga. Slednji dogodek je prvi britiški uspeh proti boerskemu oddelku, kateri je sklenil bojevati se do zadnjega. De Wet je zopet ušel svojim praganjalcem. S svojim gibanjem južno od Vaal reke nadleguje De Wet 20,000 britiških vojakov, ktera bi Angleži lahko v Transvaal poslali, ako bi se jim bilo posrečilo vjeti boerskega poveljnika.

Položaj v istočnem Transvaalu je odvisen od tega, ako se bode Botha v Lydenburgu ali Barbertonu upiral. Prvo mesto je severno, druga pa južno od železnice, ob kateri se Roberts pomika. Sedaj taboruje britiška glavna kolona v zdravem kraju 6000 čevljev nad Lorenzo Marquezom; od tam pa pride v Clams River dolino, kjer razsaja malaria. V Lydenburg in Machadodorp vodi še druga pot čez gorovje, po kateri se armada ne more pomikati.

Iz Kapstadta se poroča, da so v Bloemfonteinu proglasili Robertsov razglas, v kterem zapoveduje požgati 30 farmerskih naselbin v kazen za razdejanje železnične in telegrafične črte. General French je oprostil 2000 britiških vjetnikov. Iz Mafekinga se poroča, da je dne 29. avgusta razsajal tam velik vihar ter napravil veliko škodo in tirjal tudi več človeških žrtev.

Glavna stvar, nizke plače.

Pretoria, 4. sept. Z delom v zlatih rudnikih pri Johannesburgu bode takoj pričeli, kakor hitro se oglasi zadostno število delavcev. Stroji so v redu in sesalke že delajo. V treh mesecih odstraniti vso vodo iz rudnika. Delavce bodo dobili od železnice, kjer dela sedaj 7000 Kafrov. Ako posestniki zamorejo spraviti skupaj \$2,500,000 bodo kmalu popravili železnice kjer manjka še vozov in lokomotiv, ker so iste v vojski uničili. Britiška vlada plača sedaj domačinom v rudnikih po \$7.50 na teden, pred vojsko pa je

plačala \$15. Da ne bode manjkalo delavcev, pripeljali bodo domačine iz obrežnih pokrajin. Mnogo britiških in tujezemskih delavcev, kateri so ob začetku vojske božali proti obrežju, trpi veliko pomanjkanje, ker so svoje prihranke porabili in nimajo denarja, da bi se vrnili nazaj k rudnikom.

Morali so se umakniti.

London, 5. sept. Danes popolnoma je iz Maseru v Basutolandu dospel brzojav, da so se Ladybrand oblegajoči Boerci pri bližnjem Angležev umaknili. Vse priprave za nasok mesta so bile urejene, kar so predne straže poročale, da se bližajo Angleži.

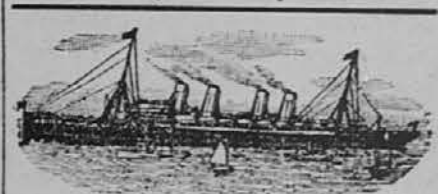
Kakor se iz Lorenzo Marquez poroča, korakajo Boerci iz Lydenburga v Swaziland, ker so domačini že dalj časa plenili boerske farme. Iz Pretorije se poroča, da je general Dalarey umrl vsled ran, ktere je dobil minoli mesec, ko je njegovo moštvo vjelo posadko Glands Rivera. General De Wet je v bližini Kroonstadna uplenil vlak z 44 vozovi napolnjenih z vojnimi potrebščinami za angleško armado. Iz Badfonteina se poroča, da sta generala Buller in Botha ustavila boj pri Lydenburgu in hočeta obe stranki počakati razvitek položaja. Ker Botha ne more prodirati dalje proti severu, umaknil se bode najbrže v Houtbosch gore in od tam v Alkmar in Nelspruit. Boerske žene trdijo, da bi se njihovi možje podali, ako bi vedeli, da bi jih ne poslali v prognanstvo.

Dopisi.

Klondyke, Alaska, 12. avg.

Dragi mi „Glas Naroda“! V nadi, da sprejmete moj dopis v predalec vašega nam lista, kateri tudi nam Klondyčanom prinaša novice iz naše nove, kakor tudi iz stare domovine, sklenil sem popisati, oziroma nadaljevati moj potopis po zlati deželi Alaski, kakor sem že v mesecu marcu m. l. objubil. Toda ker mi čas vedno ni priuščal, odlašal sem pisanje do danes, kar mi blagohotno oprostite. Vem, da bi naši rojaki radi zvedeli kako se po Alaski potuje, oziroma kako so tukaj zasluzki, toraj pričnem takoj z mojim potopisom.

Moje potovanje moram po vsej pravici nazivati srečnim in ugodnim, kajti trajalo ni več nego 4 mesece in 6 dni po ledu, oziroma a čolnom po reki Yukon. Ker sem kljub temu, da se delo težko dobi, vendar delo takoj dobil in sem zaslužil \$1 na uro, naj toraj to zadostuje v popolnute mojega prvega dopisa. V ostalem je pa tukajšnji položaj slabo kazal in ni mi ostalo drugega, nego vrniti se nazaj v Zjedo države toda ostal sem jedva kacin 6 mesecev v državi Washington, ko se me je znova polastila želja podati se nazaj v Klondyke.

Kretanje parnikov.

V New York dospeli:

„Teutonic“, 5. sept. iz Liverpoola s 1304 potniki.
„Lahn“, 6. sept. iz Bremena.
„Patricia“, 6. septembra iz Hamburga s 820 potniki.
„Trave“, 7. sept. iz Southampton s 511 potniki.
„Auguste Victoria“, 7. sept. iz Hamburga s 855 potniki.

Dospeti imajo:

„St. Louis“, iz Southampton.
„La Bretagne“, iz Havre.

Odpljuli so:

„La Touraine“, 6. sept. v Havre.
„Grosser Kurfürst“, 6. sept. v Bremen.
„Columbia“, 6. sept. v Hamburg.

Odpljuli bodo:

„Maasslam“, 8. sept. v Rotterdam.
„Campania“, 8. sept. v Liverpool.
„Lahn“, 12. sept. v Bremen.
„Westernland“, 12. sept. v Antwerpen.
„Teutonic“, 12. sept. v Liverpool.
„St. Louis“, 12. sept. v Southampton.
„Auguste Victoria“, 13. sept. v Hamburg.
„La Bretagne“, 13. sept. v Havre.
„Trave“, 15. sept. v Bremen.
„Werra“, 15. sept. v Genova.
„Patricia“, 15. sept. v Hamburg.
„Etruria“, 15. sept. v Liverpool.

Parniški listi so dobili po izvirnih cenah pri FR. SAKSER & CO., 109 Greenwich St., New York.

